

ÖGONEN. AF MARIKA STJERNSTEDT.

För många år sedan, på den tid, då under kalla vintrar de kungliga vararna vägrade sig röra fram till kistorna på värdshuset, var det en gång på en sådan gång vid fru Hennessy, det kan göra det mesta! Jag borde själv historien, när jag än skulle ett litet barn, och det var en historia från livet och de vildsamma trakter i syddiga Polen, men som jag sedan tänkte mig den och vill berättas den, kan den lika gärna ha hänt i varje som helst.

Mannen var ute i krig, i något af Napoleons åttio, och den unga hustrun satt ensam hemma. Gården stod stor och rik, hufvudbyggnaden höll många rum, men de flesta af dem voro ofärdiga för vintern, ty det var onödigt att ända så mycket och knappt treffligt utgå till den långa tomtens filen. Den unga fru residerade i byggnadens ena ände, och när aftonen kom, var hon fullständigt ensam där, ty köket och tjänares rum voro i den helt utlösata. Men när man frågade henne, om hon icke var rädd, log hon spottigt: rädd, det ordet kände hon icke till, och hon stannade helst i sin gamla soffa-kammar med hennes plåsar bredvid sig, och i detta rum hade hon också sitt skrivbord, och när mörkert fall på och allt blev tyst i huset, skref hon ned sina tankar i sin dagbok till hon, den älskade frönsvar, och hon skref också långa brev till honom. Bredvid henne på bordet brunn talgijusen ned, hon drömde och långade, och emellanåt gick hon fram till fönstret och såg ut i vinterhimlen, så oändlig och stjärnbeströdd, och som hvalfde sig också öfver honom. De, tänkte hon, du är min lycka och stjärnan öfver min väg, och jag vill vara detsamma för dig! Och innan hon gick till hvil, fyll hon på knä intill sängen och bad högt, att Herren måtte beskydda honom och föra honom tillbaka till henne. Ty utan honom, hvad blir det af mig, utan honom, och i en sådan stund kände hon sig svag och liten som aldrig eljest.

Bakom skrivbordet stod på ett staffli ett porträtt af mannen i naturligt storlek. En skicklig målare hade gjort det, och det föreföll ofta den unga hustrun så lifvande som om mannen själf ståt framför henne, med de stora, mildt lysande ögonen allvarligt riktade på henne, och kvar hon gick i rummet följde de henne. Inför hans ögon vill jag aldrig blysa, tänkte hon, och hon sökte bildens blick för att finna tröst, uppmuntran och stöd. Så snart hon såg dessa ögon, kände hon sitt sinne vekna, och den fylldes af en ömtänksamhet och förkofras i det goda. Det var underbara ögon!

Det var en hård vinter det året. Icke bara att källden var sträng, fatidigom var stor i det af krig förödd land, och det berättades om röfvarband, som drogo omkring, ofvårligt sånde med sig förhittade människor, plundrande och mördande. På gården, hvarom här är tal, var också fruktan stor, men den unga fru höll modet uppe, hånande de förödda, viss om att oförskräckthet voro det bästa försvaret. Om kvällen sköt hen själf reglarna för porten och såg till, att fönsterluckorna voro väl slutna, och hon gänsade om sista rum genom köket och tjänares rum, där endast ett par gamla kvinnor lågo, innan hon drog sig tillbaka i sitt eget.

Så satt hon en bekvämlig afton, medan ett vind och vädral rasade och skakade takpannorna. Som hennes vana var, hade hon skrivit, och af öfver och många tankar var hon nu mycket trött. Det hade också blifvit senare än vanligt denna kväll. Hon lade ned pennan, suckade och satte sig tillrätt i stolen. Tröttheten gjorde henne därtill sorgsen, för alla måste hon viss till frimodighet mot dem, när man var till sist mycket trött där ni stod! Ni är ett gammalt man.

— Ja, och du känner ni er bättre? — Tack, svarade han litet skygga, och af hans tonfall förstod hon strax, att nu hade hon öfvertaget.

Det blef tyst, kvinnan gick några steg i rummet, mannen drack grift ur mjölken till sista droppen, samlade de sista brödsmlorna och stoppade dem i mun. I springan intill den tunga sidenportären för fönstret tyckte kvinnan sig se en första aning af ljussning, men säker var hon ej, det kunde också bero på hennes önskan, att hon såg det hon önskade att se. Lyfta undan gardinen och få bekräftelse vägrade hon icke. Hon gick nu åter fram till mannen och betraktade honom skarpt.

— Ni är en främling på orten, sade hon. Har ni ingenting annat att göra än draga omkring som en strykarer och tjuf?

kanske skickad af andra, och nu för-lamad af hennes djärfva ord och röst. Usling, usling, tänkte hon, rädd är du också, vet inte hvad du skall börja med! I galgen skulle du hänga och inte sitta här.

— Jaså, sade hon, smyckena bryr du dig inte om, bara du får gå! Men tänk om jag nu hopade vilgärning på valgärning, om jag nu stoppar dem alla i en påse, där ringarna, se här pärloerna, och denna brosch, och här denna kedja. Men först måste du då berättat mig något om dig själf och ditt lif. Det skulle roa mig.

— Jag hörde nys, sade mannen ömskärt, att ni lovade Gud en god gärning. Är det detta ni menar nu? — Kanske, svarade hon, kanske. Men får se! Ni grubblar öfver detta och förstår ingenting, stackars man. Berätta bara!

Jag bedrar mig inte, tänkte hon, det börjar verkligen ljusna, och också svagt. Ännu en timme att hålla ut, inte mer; men han får ingenting märka.

Hon drog gardinen helt för den smala springan och tände ännu två par ljus i rummet. — Jag tycker om ljus, sade hon, och natten är svart som en öm själ, det hviter omkring knutarna, hör ni, och i veckan refvo vargarna hjål en landstryker. Ni blinkar mot ljuset, mer eller vid mörker, inte sant? Men eljest är det med en snabb rörelse hufvudet, ögonen, till böger, till vänter efter rummet, hans rum, spåren af hans fjä, ekot af hans röst under deras långa förtroliga samtal. Hästarna störta fämtande vid skjutstationerna och nya sattes in. — Låt gå! ropade hon, jag betalar allt.

I springan var hon hemma. Hon darrade af hetta och köld, men allt syntes sig likt, och det lugnade henne. Hon steg ur vägen. — Följ mig inte, sade hon till tjänarinna, och hon gick ensam genom filen af kalla och tomma rum, som luktade damm, för att komma till sitt eget, där porträttet stod. Detta var det hon långtat efter utöfver allt. Att stänga in sig här, stanna här, för alltid lefva vidare här, ensam med hans bild. Hon öppnade dörren, och det blekta ljuset från fönstret med dess frädragna sidsängardiner föll rätt på bilden. Men som hon gick se den, gaf hon till ett höjt skri och slog händerna för ansiktet. Ögonen, ögonen! Hon hade glömt ögonen. Hon hade glömt, att de skurits ut, och nu hade de emot henne med en tom och släckt blick, som var lik något annat, ett minne, hvilket med ens fylldes henne med fasa och blygsl. Ja, porträttet var där som förut, hennes ögö, älskade mans porträtt, men ögonen, de hade den eländige röfvarens tomma och sorgsna blick, när han föddes förbi henne till fångelset och döden, utan att kunna fatta någonting af det grymma och förfärliga cykelspelet. Hvad hade hon gjort, och hur vägrade hon begära barmhärtighet?

Tjänarinnorna tassade fram i dörren efter henne, men de stannade tyta och försagde. Hon hade sjunkit ned på knä, ändlingen gråttande och bedjande, med pannan ömjukt mot golvet, och hon hörde ingenting. Då vände de och gingo tillbaka, som de kommit — ty det förstod de att han skedd något, där de icke hade lof att störa.

SELMA LAGERLÖF OM JULEN
NU FÖR TIDEN.
Mor sitter och talar om hur det var om julen fört i världen, då hon bodde på landet. Jag tror inte, att hon tycker, att hon har firat en riktig jul, sedan hon flyttade till staden.

Först måste man hålla på och rusta i minst tre veckor för att kunna ta emot julen. Man fick lefva i ofrednad och brådka, vaka ögon röda vid talgjus och förtäglor, frysa i boden vid köttslutningar, och i bryggstuv vid öfberynad. Det var sådan brådka med byk och bak och rengöring, att man fick stiga upp kloekna två om morgonen. Men både matnor och tjänstefolk underkastade sig alltsammans utan knot.

EN BIT NÄFVER. AF ELF NORRBO.

Som han skrot, kar'n, med sitt U. S. A. Allting så stort, så fortvällt, öfverväldigande. Järnverk, landbruk, järnvägar, affärsförhållanden — de förnämsta i världen, man!

Han var långlad, mager och se-nig och tänligen brunbetsad. Händer med behärda fingrar och utpräglade slitknogar.

— De tala så mycket om återvande-ring af svensk-amerikaner nu, emigräschon di kallar't— flytta Amerika öfver till Sweden och allt det där. No, man!

Han log, så de tre—fyra guldflo-nerna i munnen glänste. Ett godt skämt, hä: Sweden konkurrera med United States. Konkurrera! Det var väl att le ät, he?

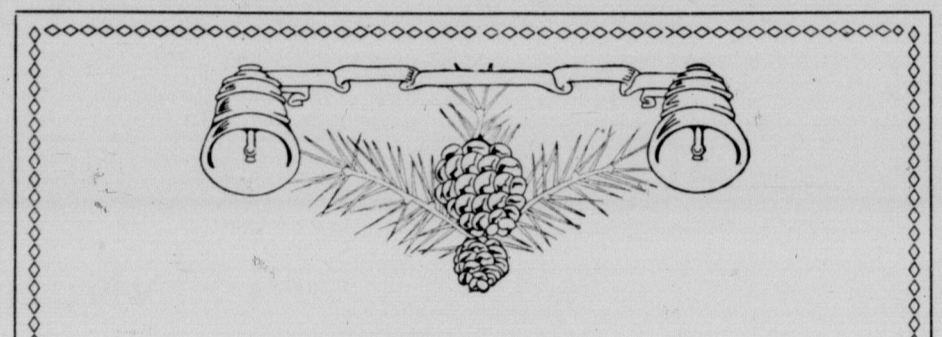
Jag fick hans historia, kortskaren och i få andrag: — Som fattig pojke hade han "gått" ut. Mönstrade till kofferdis som lättmatros; det var i Helsingborg för räst. Seglade en sex—åtta år och bytte skutor, rynde också några gäng; lika slåt på mynt höst som vär. Traffade så i New York henne, han blef gift med, och fastnade så på landbanken. Kom efter en tid med järnvägsbyggnad, där han förtjente bra med "minon". God lust, nu kunde ta vara på både honom och pingarna. Därpå fast i järnvägsho-lagets tjänst, då banan öppnades för trafik; och nu — nåja, inte precis rik men...

Tjugofem är i våras jämnt sedan han drog ut. Femton är outrent hos bolaget. Intet af barnen — han hade sex, de fyra voro vuxna — kunde annat än engelska skolorna därute, se! Det var det hela, och det expedie-rade han på ett litet näfs.

När "den svensk-enska slangen flöt en stund, mest till prärrarländets pris och lof, skakade han af och höll upp. Strålede tyst och fråvande på golfstolarna. Sökte han något — någon ny parallell mellan "därute" och "därhemma", förkorsande för gamla Sweden?

— Ja se, om en inte långtade så... kom det omsider, lite förstämtdt. — ? — Yes, man. En långtar å långtar; de första åren är det rent förfärligt. — Trots allt? — Långtar, så en blir sugande sjuk, man. — Han undvek krokbenet i min fråga, det var kanske ömmedvetet. Jag var skånös nog att upprepa: — Man långtar... mitt uppe i all hårlighet!

Inte nu håller lyckades jag få honom att betrada halven. Nordbons tungsinthet tycktes infinna sig—den hade inte amerikaniserats bort således — Nemesis för hans svensk-fiendliga Amerikapris nys? Och på samma gång var han som förvandlad — en helt annan människa. Allt skryt och skroderande, de uppställda försöken till yankee-måner hade liksom fallit af honom — en lånad pajskostym, till hvilken han fotat teaterlaxan så godt han kunnat. Nu var halfterren sin kos, dess bättre! och en enkel, rättfram arbetare började trada fram. En svensk arbetare t. o. m.

Nordjul.

**Nu är tyst i Hvita Landet,
stad och gård ha hällgens ro.
Snön är djup i hemnets mo.
Hög i rymden stjärnebandet
skinrar som en gyllne bro.**

**Böljan drömmar under isen,
drifvân rundar sig på sjön.
Vargen ströfvar kring i lön.
Djupit vid sus af vinterbrisen
kornet sofver under snön.**

**Asars gråa skogar rufva,
vita furusången går.
Norrskan öfver viddens står.
Fjället, svept i nattens hufva,
gickar blick, som uppåt trår.**

**Köld är hård vid stjärnors guister.
Ringdans rundar sig i alla hus,
gula tindra granens ljus.
Tomten ur sin julsäck rister
gåfvor ut vid barnens brus.**

Arets lömska smärtor vika,
lätt blir hvarje mänskebrot.
Grådens arme finner tröst.
Rik och fattig, alla lika,
signas af Den Hvites röst.

Fredrik Nyeander.

— Men när hon åter såg honom, motte hennes voro nu mörka och sljändande, i stället för de vanliga ljusa, lysande blå.